

Klasyfikacja a regresja

Unsupervised learning

Labratorium 3

Sebastian Kuzara

KRUK S.A.

Statistical Methods Development Area

Wrocław, 2024

K-means

Idea: podzielenie podobnych obserwacji na k grup

Cel: znalezienie wzorców „ukrytych” w danych

Algorytm:

1. Wybieramy k (na ile grup chcemy podzielić obserwacje)
2. wyznaczane zostają losowo pierwsze współrzędne centroidów grup
3. iteracyjnie optymalizujemy współrzędne centroidów aż do momentu: (1) braku zmiany współrzędnych, (2) wykonania maksymalnej liczby zadanych iteracji
  - co iterację przypisujemy punkty do grupy wg najmniejszej odległości od aktualnych centroidów
  - aktualizujemy współrzędne centroidów dla wyznaczonych grup
4. ze względu na losowe inicjowanie współrzędnych w pierwszej iteracji, przydzielenie obserwacji do konkretnych grup może być różne dla modeli zbudowanych na tych samych danych.

K-means – przygotowanie danych


```
library(data.table)
library(ggplot2)

n_samples <- 100

set.seed(123)

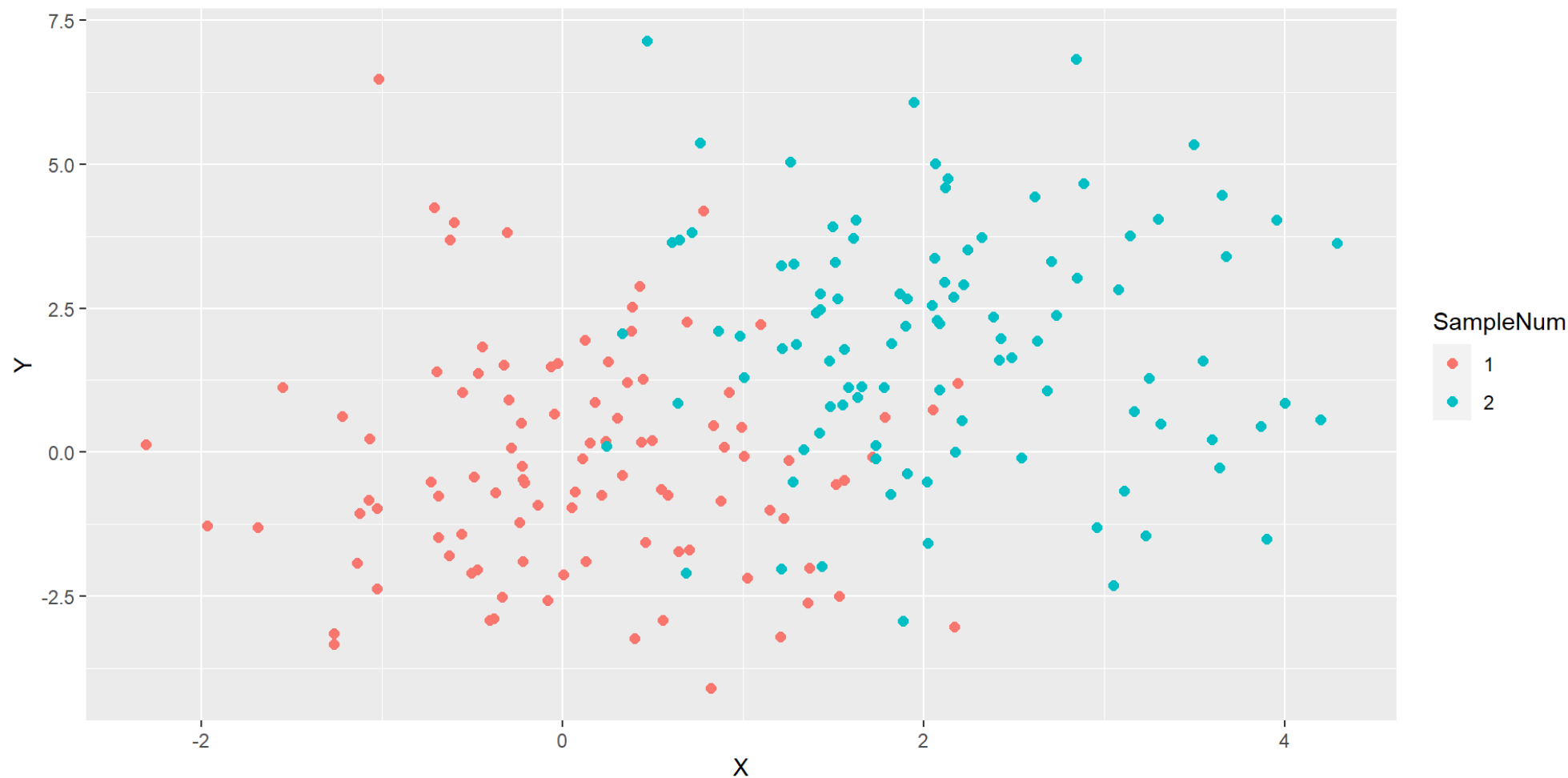
data_sample1 <- data.table(
  SampleNum = "1",
  X = rnorm(n_samples),
  Y = rnorm(n_samples, sd = 2.0)
)

data_sample2 <- data.table(
  SampleNum = "2",
  X = rnorm(n_samples, mean = 2.0),
  Y = rnorm(n_samples, mean = 2.0, sd = 2.0)
)
```

K-means – dane na wykresie


```
ggplot(data = data) +  
  geom_point(aes(x = X, y = Y, color = SampleNum), size=2)
```


K-means - model


```
set.seed(123)

model <- kmeans(x = data[,.(X, Y)], centers = 2)

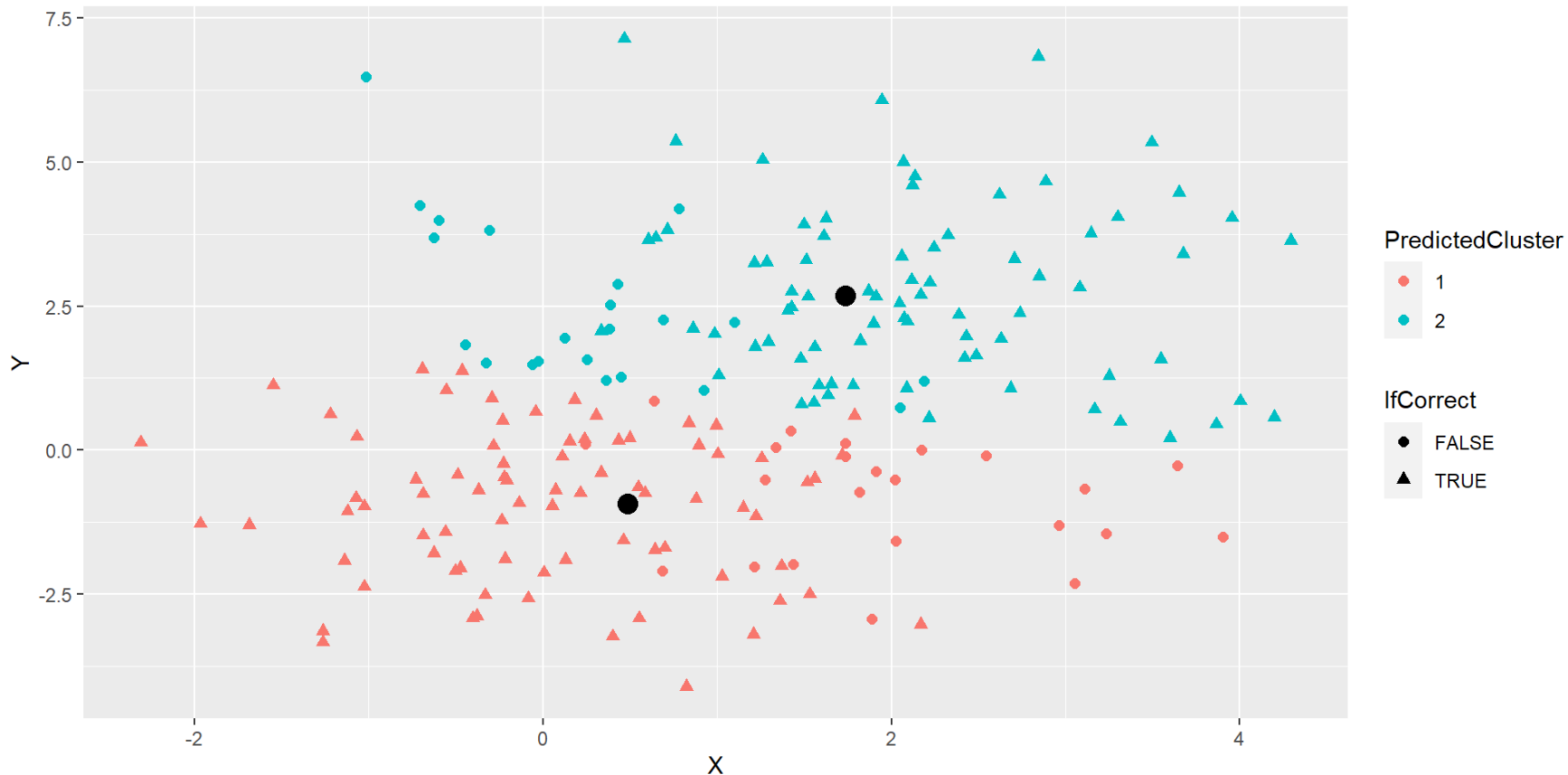
data[,PredictedCluster := as.character(model$cluster)]
data[,IfCorrect := SampleNum == PredictedCluster]
```

K-means - predykcje

ggplot() +

```
geom_point(data = data, aes(x = X, y = Y, color = PredictedCluster, shape = IfCorrect), size=2) +  
geom_point(data = as.data.frame(model$centers), aes(x = X, y = Y), size = 4)
```


hierarchical clustering

Idea: grupowanie obserwacji podobnych (najbliższych)

Dwa kierunki:

- *Agglomerative* (łączenie) - wychodzimy od klastrów jako pojedynczych obserwacji i łączymy je w grupy aż do momentu aż cały zbiór stanowi jeden klaster
- *Divisive* (podział) - odwrotny kierunek

Algorytm (*Agglomerative*) iteracyjnie:

- oblicz odległość między klastrami
- połącz najbliższe klastry w jeden
- powtarzaj aż zostanie jeden klaster

Do wyboru:

- funkcja odległości
- funkcja połączenia (*linkage*) - wyznaczamy współrzędne klastra
- poziom odcięcia lub liczba grup

Należy przekształcić cechy do identycznej skali.

hierarchical clustering – przygotowanie danych


```
library(data.table)
library(caret)

mtcars <- datasets::mtcars
scaler <- caret::preProcess(mtcars, method="scale")
mtcars <- predict(scaler, mtcars)
dist_mtcars <- dist(mtcars, method = "euclidean")
```


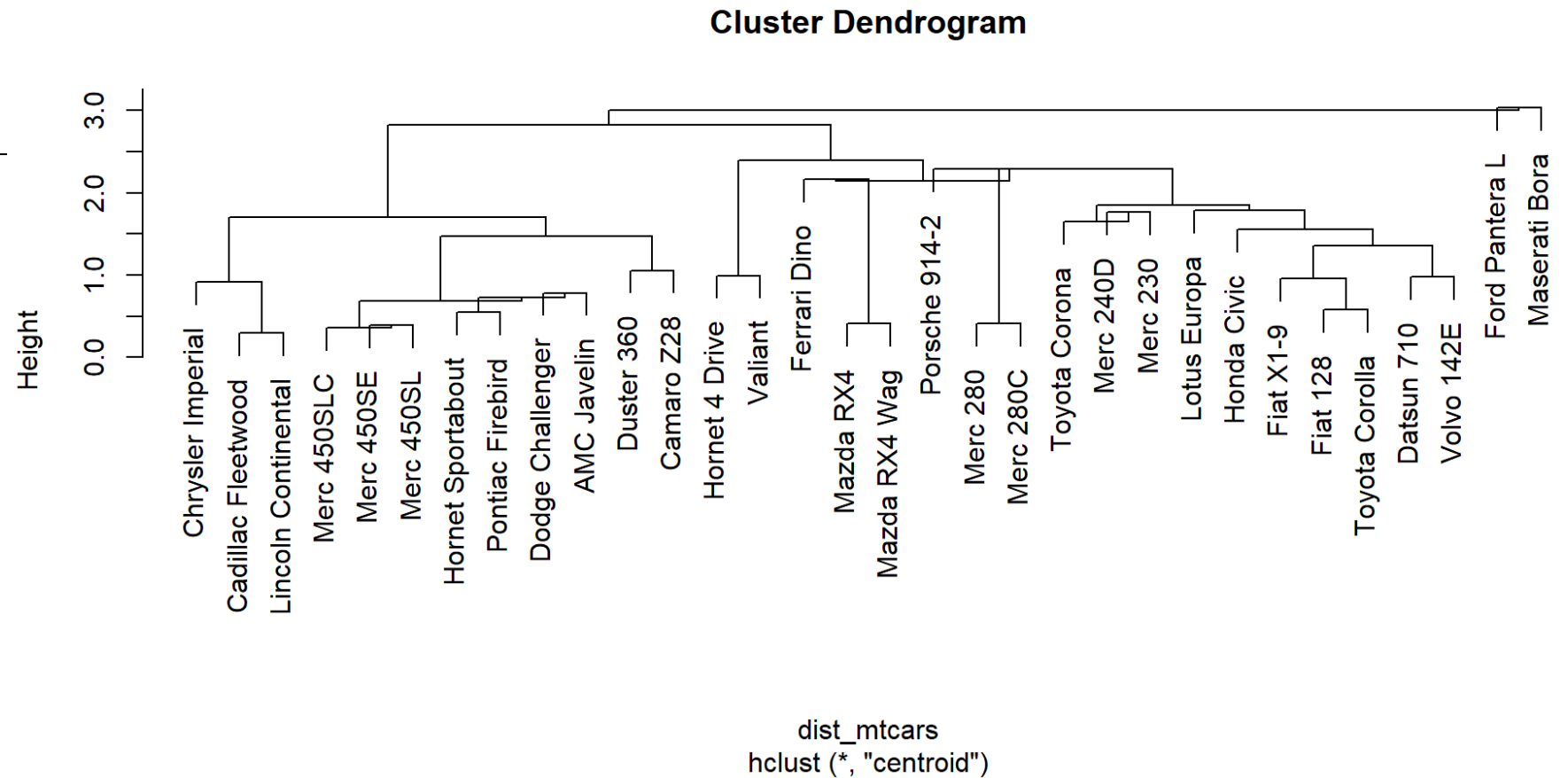
hierarchical clustering – model


```
model <- hclust(dist_mtcars, method = "centroid")
```

```
# Dendrogram
```

```
plot(model)
```


hierarchical clustering – grupowanie


```
predicted_clusters <- cutree(model, k=8)

# argument k-liczba grup, h wysokość odcięcia

predicted_clusters_dt <- data.table(
  Car = names(predicted_clusters),
  Cluster = predicted_clusters
)

setorder(predicted_clusters_dt, Cluster)
print(predicted_clusters_dt)
```

```
> print(predicted_clusters_dt)
   Car Cluster
   <char>   <int>
1:  Mazda RX4           1
2:  Mazda RX4 Wag       1
3:  Ferrari Dino        1
4:  Datsun 710           2
5:  Merc 240D            2
6:  Merc 230             2
7:  Fiat 128             2
8:  Honda Civic          2
9:  Toyota Corolla       2
10: Toyota Corona        2
11: Fiat X1-9            2
12: Lotus Europa         2
13: Volvo 142E           2
14: Hornet 4 Drive       3
15: Valiant              3
16: Hornet Sportabout    4
17: Duster 360           4
18: Merc 450SE           4
19: Merc 450SL           4
20: Merc 450SLC          4
21: Cadillac Fleetwood   4
22: Lincoln Continental  4
23: Chrysler Imperial    4
24: Dodge Challenger      4
25: AMC Javelin           4
26: Camaro Z28            4
27: Pontiac Firebird      4
28: Merc 280             5
29: Merc 280C            5
30: Porsche 914-2        6
31: Ford Pantera L        7
32: Maserati Bora         8
   Car Cluster
```

k nearest neighbours

Idea: Podobne obserwacje położone są w niedalekiej odległości od siebie w zadanej przestrzeni

Algorytm:

1. jeśli zmienne objaśniające opisane są na różnych skalach, należy je odpowiednio przekształcić (ujednolicić)
2. wybieramy k (ilu sąsiadów chcemy dobrać)
3. Iteracyjnie: dla każdej obserwacji z badanej próbki:
  - obliczamy odległość między tą obserwacją a obserwacjami w próbie referencyjnej
  - wybieramy k sąsiadów z próby referencyjnej, które charakteryzują się najmniejszymi odległościami
4. klasyfikacja: każdej obserwacji ze zbioru modelowanego przypisujemy najczęściej występującą klasę (*label*) występującą wśród jej sąsiadów
5. regresja: dla każdej obserwacji modelowanej obliczamy predykcję zmiennej objaśnianej (dostępnej w zbiorze referencyjnym) za pomocą funkcji agregującej (np. średniej)

kNN – przygotowanie danych


```
library(data.table)
library(ggplot2)
library(caret)

# implementacja knn i przeskalowanie cech
n_ref <- 3000
n_sample <- 100
set.seed(123)
reference <- data.table(
  X1 = rnorm(n_ref, mean = 5, sd = 1),
  X2 = runif(n_ref))
reference_target <- data.table(
  Y = sample(c("A", "B"), n_ref, replace = TRUE))
data_sample <- data.table(
  X1 = rnorm(n_sample, mean = 4.2, sd = 1),
  X2 = runif(n_sample, min = 0.3, max = 0.85))
```

kNN - przeskalowanie zmiennych


```
scaler <- caret::preProcess(reference, method = "range") # min-max scaler (normalizacja)
reference <- predict(scaler, reference)
data_sample <- predict(scaler, data_sample)
```

```
summary(reference)
```

```
> summary(reference)
      X1      X2
Min.   :0.0000 Min.   :0.0000
1st Qu.:0.3706 1st Qu.:0.2556
Median :0.4705 Median :0.4934
Mean   :0.4731 Mean   :0.4942
3rd Qu.:0.5768 3rd Qu.:0.7368
Max.   :1.0000 Max.   :1.0000
```

```
summary(data_sample)
```

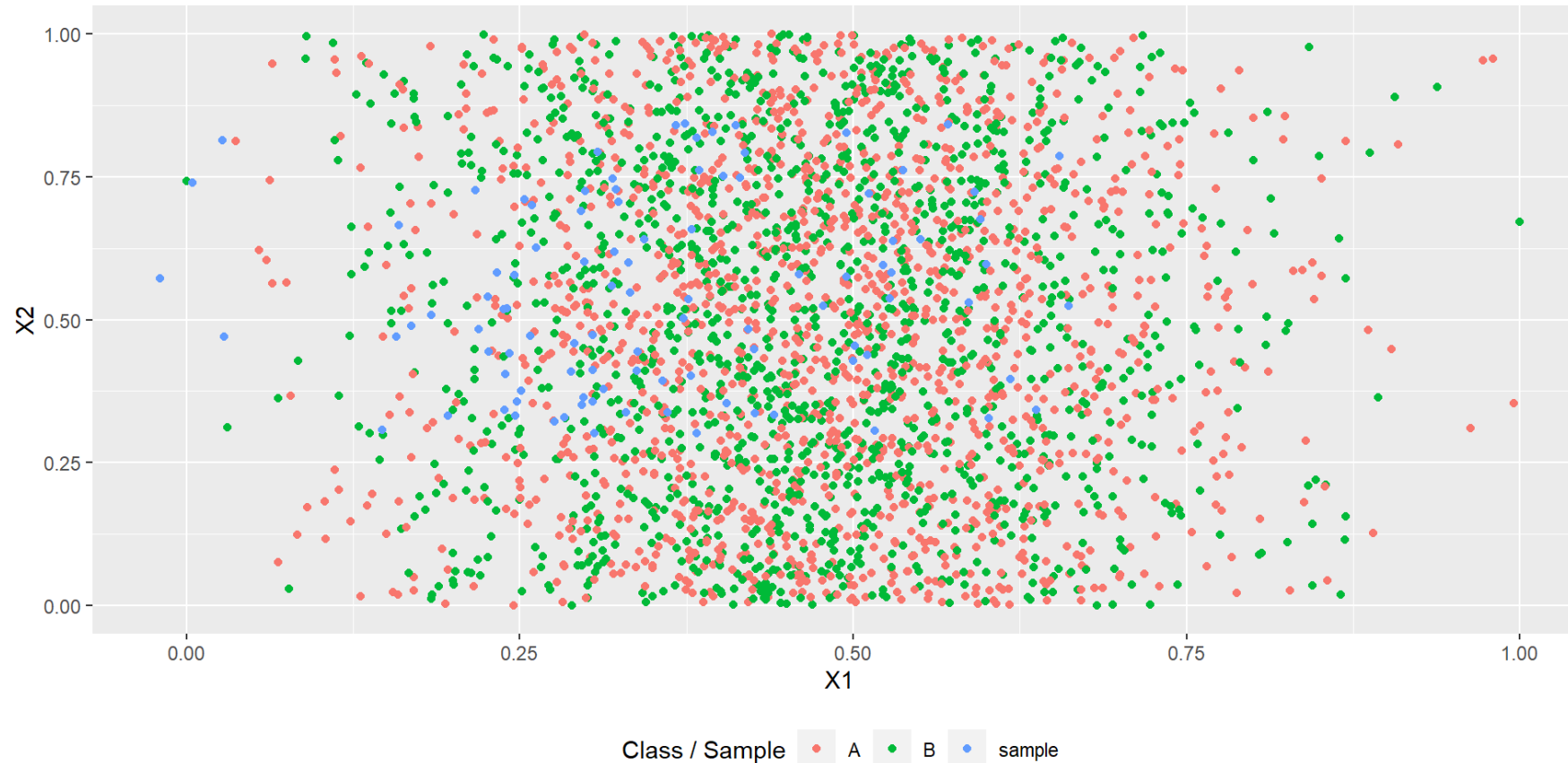
```
> summary(data_sample)
      X1      X2
Min.   : -0.01965 Min.   :0.3005
1st Qu.: 0.25655 1st Qu.:0.4037
Median : 0.33209 Median :0.5274
Mean   : 0.35544 Mean   :0.5448
3rd Qu.: 0.44546 3rd Qu.:0.6931
Max.   : 0.66189 Max.   :0.8432
```

kNN – wykres

ggplot() +

```
geom_point(data = reference, aes(x = X1, y = X2, color = reference_target$Y)) +  
geom_point(data = data_sample, aes(x = X1, y = X2, color = "sample")) +  
guides(color = guide_legend(title = "Class / Sample")) + theme(legend.position = "bottom")
```


kNN – model


```
fitted <- caret::knn3Train(  
  train = reference,  
  test = data_sample,  
  cl = reference_target$Y,  
  k = 11)
```

```
table(fitted)
```

```
> table(fitted)  
fitted  
 A  B  
45 55  
# fitted
```

Self Organizing Maps (1)

Idea: przekształcenie danych o dużej wymiarowości do dwóch wymiarów

Algorytm:

- zainicjowanie wag (losowe)
- Iteracyjnie (epoki, jednokrotne przejście przez wszystkie przykłady):
  - wyznaczenie BMU (Best Matched Unit) = wygrywającego wektora wag, czyli wskazanie który neuron posiada wagi najbliższe wektorowi wejściowemu
  - update wygrywającego wektora:

$$w_{j,k} = w_{j,k} + \textit{learnig\_rate}(t) \times (x_i - w_{j,k})$$

- update wag sąsiednich do BMU:

$$w_{j,k} = w_{j,k} + \textit{neighborhood}(u, v, t) \times \textit{learnig\_rate}(t) \times (x_i - w_{j,k})$$

w - wektor wag

x - dane wejściowe (jedna obserwacja)

$\textit{learining\_rate}$ - funkcja parametru uczenia

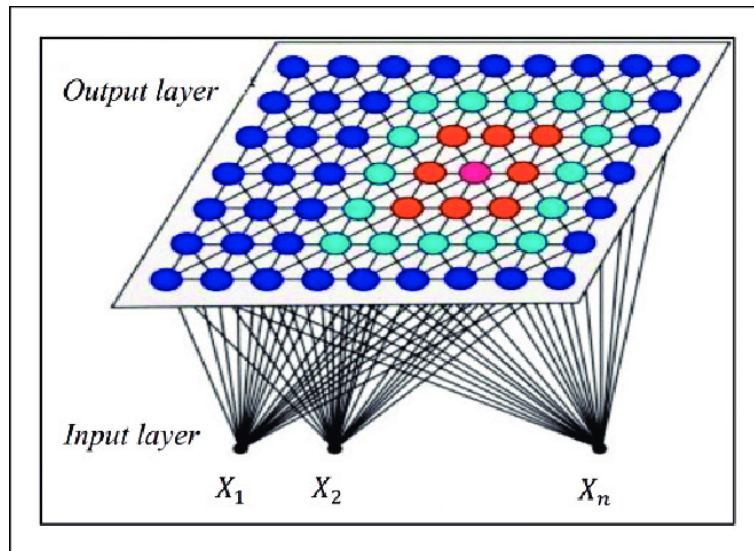
$\textit{neighborhood}$ - funkcja sąsiedztwa (dystansu) od BMU

Self Organizing Maps (2)

Architektura modelu:

- 2-warstwowa sieć neuronowa bez użycia propagacji wstecznej oraz bez funkcji aktywacji
- model wykorzystuje uczenie poprzez rywalizację (*competitive learning*), na który składają się trzy procesy:
  - rywalizacja (*competition*) między neuronami w celu wybrania BMU
  - współpraca (*cooperation*) - uwzględnienie sąsiedztwa BMU
  - adaptacja (*adaptation*) - update wag BMU oraz neuronów sąsiednich

SOM – przygotowanie danych


```
library(data.table)

library(caret)

library(kohonen) # implementacja som

states_raw <- data.frame(datasets::state.x77)

state_names <- rownames(states_raw)

scaler <- caret::preProcess(x = states_raw, method = "scale")

states <- predict(scaler, states_raw)

states <- as.matrix(states)

summary(states_raw)
```

```
Max. : 566432
> summary(states_raw)
```

Population	Income	Illiteracy	Life.Exp	Murder	HS.Grad	Frost	Area
Min. : 365	Min. :3098	Min. :0.500	Min. :67.96	Min. : 1.400	Min. :37.80	Min. : 0.00	Min. : 1049
1st Qu.: 1080	1st Qu.:3993	1st Qu.:0.625	1st Qu.:70.12	1st Qu.: 4.350	1st Qu.:48.05	1st Qu.: 66.25	1st Qu.: 36985
Median : 2838	Median :4519	Median :0.950	Median :70.67	Median : 6.850	Median :53.25	Median :114.50	Median : 54277
Mean : 4246	Mean :4436	Mean :1.170	Mean :70.88	Mean : 7.378	Mean :53.11	Mean :104.46	Mean : 70736
3rd Qu.: 4968	3rd Qu.:4814	3rd Qu.:1.575	3rd Qu.:71.89	3rd Qu.:10.675	3rd Qu.:59.15	3rd Qu.:139.75	3rd Qu.: 81163
Max. :21198	Max. :6315	Max. :2.800	Max. :73.60	Max. :15.100	Max. :67.30	Max. :188.00	Max. :566432

```
> |
```

SOM – model


```
som_grid <- kohonen::somgrid(
```

```
  xdim=3,
```

```
  ydim=3,
```

```
  topo = "rectangular")
```

```
set.seed(123)
```

```
model <- som(
```

```
  X = states,
```

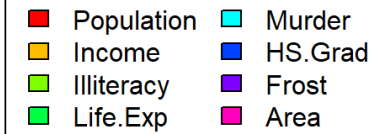
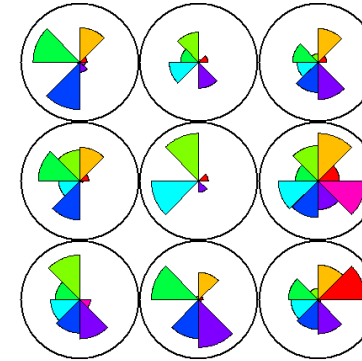
```
  grid = som_grid,
```

```
  alpha = c(0.05, 0.01),
```

```
  radius = 1)
```

```
plot(model, type="codes", palette.name = rainbow)
```

Codes plot

SOM – predykcje

```
prediction <- data.table(  
  StateName = state_names,  
  Group = model$unit.classif )  
  
setorder(prediction, Group)  
  
print(prediction)
```

```
> print(prediction)  
      StateName Group  
      <char> <num>  
1:    New Mexico     1  
2:    Colorado     2  
3:  Connecticut     2  
4:      Idaho     2  
5:      Iowa     2  
6:      Kansas     2  
7:      Maine     2  
8: Massachusetts     2  
9:   Minnesota     2  
10:   Montana     2  
11:   Nebraska     2  
12: New Hampshire     2  
13: North Dakota     2  
14: Rhode Island     2  
15: South Dakota     2  
16:      Utah     2
```


SOM – klastrowanie

Utworzoną mapę możemy podzielić na klastry za pomocą klastrowania hierarchicznego

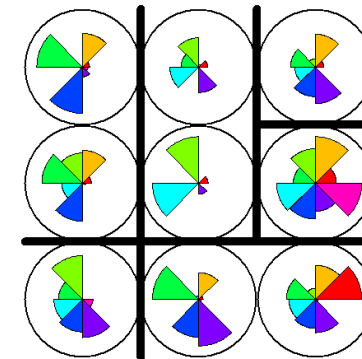
```
levels <- 3
```

```
map_clusters <- cutree(hclust(dist(model$codes[[1]])), k = levels)
```

```
plot(model, type="codes", palette.name = rainbow)
```

```
add.cluster.boundaries(model, map_clusters)
```

Codes plot

SOM – predykcje na nowych danych


```
new_state_raw <- data.table(  
  Population = 10000,  
  Income = 4000,  
  Illiteracy = 1.0,  
  Life.Exp = 69.23,  
  Murder = 3.12,  
  HS.Grad = 53.5,  
  Frost = 7.0,  
  Area = 40000)  
  
new_state <- predict(scaler, new_state_raw)  
new_state <- as.matrix(new_state)  
new_state_pred <- predict(model, new_state) # similar states:  
prediction[Group==new_state_pred$unit.classif,]
```

```
> prediction[Group==new_state_pred$unit.classif,]  
      StateName Group  
      <char> <num>  
1: California      3  
2: Illinois        3  
3: Michigan        3  
4: New York        3  
5: Ohio            3  
6: Pennsylvania    3
```

Miary błędów - regresja

Przykładowe miary:

- MAE
- RMSE
- MSE
- MAPE
- ...

<https://mlr.mlr-org.com/articles/tutorial/measures.html#regression-1>

Miary błędów - klasyfikacja

Macierz błędu:

	Predicted Good	Predicted Bad	
Actual Good	TP	FN	= P
Actual Bad	FP	TN	= N

TOTAL - total number of observation

- Accuracy (ACC) = $TP + TN / TOTAL$
- sensitivity or recall = true positive rate (TPR) = $TP/P = TP/(TP + FN)$
- specificity = true negative rate (TNR) = $TN/N = TN/(FP + TN)$
- AUC (Area Under Curve) - pole pod krzywą ROC (funkcja FPR(TPR))

<https://developers.google.com/machine-learning/crash-course/classification/roc-and-auc>

- logloss
- Gini index
- ...

<https://mlr.mlr-org.com/articles/tutorial/measures.html#classification-1>

Przygotowanie danych do zadania

niezbędne wcześniej zainstalowane pakiety data.table oraz caret

```
source("lab03/lab3-data-preparation.R")
```